

Het oorspronkelijk landelijke karakter van Enschede is nog in de straatnamen te herkennen. De Stadsmatenstraat langs het Volkspark roept gedachten op aan het weidegebied (moat = weide) langs de zuidzijde van de Parkweg. Daar werden de schamele koeien van de schilderachtige vakwerkhuisen in de stad gehoed. Twente stond, ook wereldlijk, onder de macht van de Kerk, toen bisschop David van Bourgondië in 1465 besloot het enkele duizenden inwoners tellende Enschede, in verband met aanhoudende twisten in het land, verder te versterken. Hij gaf opdracht een tweede gracht te graven en de doornhaag op de wal door een stevige houten schutting te vervangen. Als tegenprestatie schonk hij een stuk heide om er weiland van te maken. Elk huis of hofstede kreeg een deel in bezit. Menig stadsbewoner hield er een melkkoe en varken op na. In het begin van de 19e eeuw begon de textielindustrie te groeien.

In zijn boekje *Enschede* schildert H. ter Weele hij in zijn jeugd bloe-eens een boze eigenaar gras werd met water uit Als het nagras was ge-

*Straatnaam
als spiegel
van historie*

van voorheen en thans

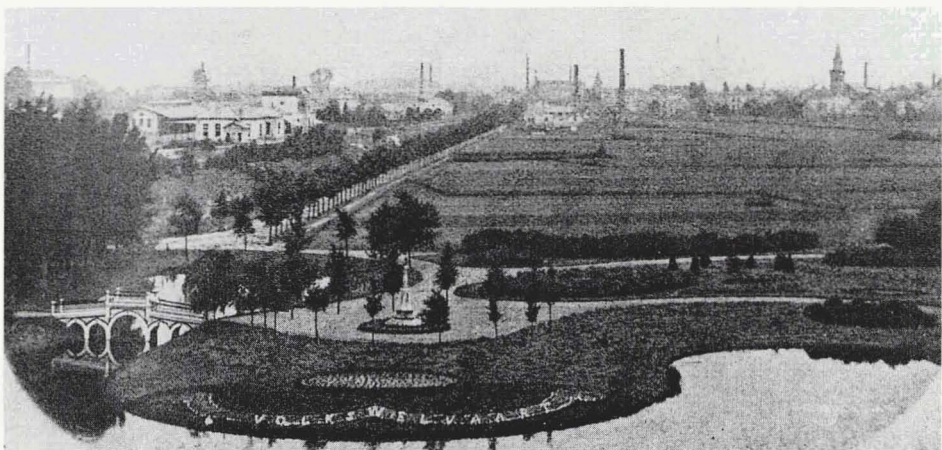
Hzn de Stadsmaten, waar men plukte en dan wel achter zich aan kreeg. Het de stadsgracht bevoeid. maaid en ingehaald,

werden er koeien gehoed.

Dat heeft tot de

stadsbrand van 1862 geduurd. Als de koeienjongen op zijn ossehoorn blies en riep: *Ko los!*, dan openden de stalhouders de deuren en kwamen de beesten traag naar buiten om de Veldpoort te worden uitgedreven. Bij de terugkeer werd opnieuw getoeterd, Dan riep de jongen: *Koomp de koo an, dure los!* Elke koe zocht dan zijn stal weer op. In 1906 werd het weidegebied, 60.825 m² groot, door de gemeente voor f 110.250,- gekocht voor de aanleg van een villawijk. Ir. J.J.L. Boudrie maakte daarvoor een plan. Door de afbraak van het huis van Helmich van Heek Hzn kon in de bebouwing aan de Haaksbergerstraat een opening worden gemaakt voor de Brammelerstraat. In de wijk werd ook het ziekenhuis gebouwd, later omgedoopt in Stadsmaten. Hoewel de meeste villa's niet meer als woonhuis in gebruik zijn, is aan het beeld van de wijk niet veel veranderd.

Leo Nijkamp

Blik op de stadsweiden vanaf het in de oorlog verdwenen Volksparktorentje uit de jaren rond de eeuwwisseling. Links met bomenrij de Parkweg en het oude spoorstation. In de verte de stad met enkele kerktorens en fabrieksschoorstenen.